

علامه مجلسی – نگاره‌ای از دوره صفویه

علامه مجلسی؛ پرچمدار نهضت فارسی‌نویسی متون دینی

در روز بزرگداشت مؤلف نامدار «بحار الانوار»، در گفت‌و‌گو با دکتر محمود مهدوی دامغانی، مترجم برجسته‌و استاد تاریخ اسلام به بررسی ناگفته‌هایی درباره نقش مؤثر و ماندگار علامه مجلسی در ترویج معارف اسلامی پرداخته‌ایم

جواد نوابیان رودسری

j.navaean@khorasannews.com

چه می‌توان گفت درباره جایگاه و منزلت کسی که فقط تألیفات وی به زبان فارسی، بیش از ۵۰ اثر می‌شود و این، علاوه بر کتاب بحار الانوار در صد و چند جلد و نیز، شرح آن بزرگوار است بر اصول کافی که با عنوان «مرآة العقول فی شرح اخبار آل الرسول» و در ۱۲ جلد، در دسترس ماست. خداوند رحمت کند مرحوم محمدتقی بهار، استادادب فارسی و شاعر نامور خراسانی که در کتاب ارجمند «سبک‌شناسی»، به موضوع نگارش‌های علامه مجلسی به زبان فارسی اشاره کرده‌است. این خدمت بزرگ علامه بود که برای عامه مردم که از دانستن زبان عربی محروم هستند، معارف اسلامی و متون دینی و اعتقادی را به زبان فارسی و قابل فهم برای همه بنویسد و آن‌ها بتوانند افزون بر معارف دینی، روایت‌های مربوط به تاریخ اسلام را هم، از منبعی مطمئن و علمی دریافت کنند. **علامه مجلسی، به عنوان عالمی شهیر و تأثیر گذار، هم طرفدار دارد و هم منتقد؛ هر چند که شمار منتقدان هیچ‌گاه بر طرفداران افزونی نگرفته‌است. برخی از این انتقادات، چندان در جاده انصاف نیست و گاه، بی‌انصافی در آن‌ها موج می‌زند. به اعتقاد شما، ریشه این نوع از انتقادات کجاست؟**

ببینید، چنین انتقاداتی، عموماً نوعی شتابزدگی در اظهار نظر است. نمی‌گویم از سرب بی اطلاعی که خدای ناکرده اسائه ادبی نباشد، می‌گویم از سرنشناز دگی است. این افراد آن چنان که باید، نه علامه مجلسی را می‌شناسند و نه آثار وی را؛ حتی آثار علامه را بر بررسی هم نکرده‌اند. این رفتارها، به ویژه از حدود دهه سوم قرن گذشته خورشید، به چشم می‌خورد؛ ناهنجاری‌های سخنان امثال احمد کسروی و افرادی که جای پای او گذاشتند، این‌ها گاه از دایره ادب هم، بیرون می‌رفتند و به ساخت علامه جسارت می‌کردند. خداوند رحمت کند شیخ فاضل دانشمند متقی، مرحوم شیخ عبدالرحیم ربانی شیرازی را که بدون تردید، از مفاهیر بزرگ سده‌ها و شیراز مدت‌ها به حضور وجود وی آراسته بود. او کتابی را در یک جلد و در ۲۵۰ صفحه درباره علامه مجلسی و خدمات وی نوشت که خوشبختانه آن را در جلد نخست بحار الانوار آورده‌اند. افزون بر این، مرحوم آقای دواتی – که خدایش بیامرزد – در ترجمه جلد ۵۳ بحار الانوار که درباره زندگی حضرت مهدی (عج) است، مقدمه‌ای را مرقوم فرموده که بنده، دوستان اهل تحقیق را به مطالعه آن‌ها دعوت می‌کنم. واقعاً چرا باید با شتابزدگی و بدون تحقیق، سخنانی را بازگو کنیم که وجهه علمی و منصفانه ندارند؟ در دوره‌ای، مسئله توهین به علامه مجلسی تا آن‌جا پیش رفت که مرحوم آقای خمینی – که

خدایش رحمت کند – به دفاع از ساحت وی پرداختند و یکی دو بار ایراد سخن فرمودند که جسارتی به ناحیه این مرد بزرگ نشود. **می‌دانم که سال‌هاست با آثار علامه مجلسی آشنا هستید و حتی یک‌بار، اگر اشتباه نکنم، در مجله بهار سال ۱۳۵۳ دانشکده الهیات مشهد، به تفصیل درباره آثار او به زبان فارسی، مطلب منتشر فرموده‌اید. با توجه به این آشنایی دیرینه، برجستگی کار علامه مجلسی را در چه می‌دانید؟ به طور دقیق‌تر، کدام وجه از شخصیت و فعالیت‌های علمی وی، نظر شما را به خودش جلب کرده‌است؟**

در این زمینه، می‌توانم به موارد متعددی اشاره کنم که طر همه آن‌ها، در این مجال مختصر نمی‌گنجد؛ اما در مجموع چند مورد مهم و قابل ذکر را خدمت شما و خوانندگان ارجمندان، عرض خواهم کرد. نخست این‌که علامه مجلسی در شناخت احادیث، یک نقاد خوب و برجسته است. او بسیار عالی روایات ضعیف را نقد و بررسی می‌کند. نمونه‌های نقادی وی بسیار است و اهل علم و مطالعه، حتماً با مواردی از آن آشنایی دارند. دوم این‌که علامه مجلسی در طرح آن‌چه صواب است، صداقت، صراحت و شجاعت بسیاری دارد. مثلاً ایشان در جایی، رسماً مرقوم می‌فرماید که درباره مختار ثقفی، متوقف هستم و نمی‌دانم سرنوشت وی چه شد و چه سرانجامی یافت؟ طرح این مسئله، آن‌هم در شرایط آن روزهای اصفهان، کاری شجاعانه بوده‌است و این‌که شخصی بیاید و بگوید من درباره مختار و این‌که آیا او در نهایت رستگار شد یا نه؟ متوقف هستم و نمی‌توانم به تحقیق حرفی بزنم، به دور از حاشیه‌نبوده‌است. شگفتا که گاه برخی از اهل خرد، در چنین مواقعی به کتاب بحار الانوار مراجعه نمی‌کنند تا از آن بهره ببرند. نمونه دیگر از این شجاعت و صراحت را می‌توان در جلد ۴۵ بحار الانوار، صفحه ۷۴، دید. علامه مجلسی در آن‌جا و به نقل از سعودی، مورخ شیعی مذهب، نقل می‌کند که تعداد کشته‌شدگان سپاه عبید... بن زیاد در واقعه کربلا، فقط ۸۰۰ تن بود؛ موضوعی که طرح آن، در روزگاری که باور ها و روایت‌های متفاوتی در جامعه رواج داشت، چندان ساده‌ویی در دسر نبود. سوم، دقت فوق‌العاده در نقل روایات و نیز، آوردن جزئیات بسیار دقیق در متون روایی است. مثلاً، شما در هیچ منبع و مأخذی مانند بحار الانوار، نمی‌توانید گزارش‌های مربوط به شهدای کربلا را با این دقت پیدا کنید. با مطالعه بحار الانوار متوجه می‌شوید که آمار شهدای کربلا بیش از ۷۲ تن است. یا گزارش مربوط به محل دفن سر مطهر امام حسین (ع)، در هیچ منبعی به اندازه بحار الانوار تجزیه و تحلیل نشده‌است. می‌دانید که وسعت روایات مربوط به این قضیه، حتی پژوهشگران برجسته

را هم سرگردان می‌کند و به دشواری می‌اندازد. در ضمن، خیلی‌ها در خیلی نقاط، از باب افتخار و تبرک جستن، مدعی دفن سر مطهر امام حسین (ع) در دیار خود شده‌اند؛ در مصر، سوریه و حتی مدینه. با این حال، علامه مجلسی با کمال دقت، روایات و مطالب کتاب‌هایی مانند «فرحة الغری» سید بن طاووس و «کامل الزیارات» ابن قولویه قمی را بررسی کرده و به این نتیجه رسیده‌است که محل دفن سر مطهر امام حسین (ع) در نجف اشرف و در جوار مرقد مطهر پدر گرامی اوست. علامه مجلسی استدلال می‌فرماید که ائمه (ع) به‌ویژه امام صادق (ع) هر گاه به زیارت نجف، مشرف می‌شدند، از زیارت سیدالشهدا (ع) نیز، غفلت نمی‌کردند.

برگردیم به موضوع نقد شخصیت علامه مجلسی و آثار او. شما فرمودید که برخی از این نقدها، از سرنشناز دگی بوده و لازم است که افراد، پیش از طرح نقد، سری به آثار علامه بزنند. اگر امکان دارد، در این زمینه توضیح بیشتری ارائه بفرمایید.

عرض کردم که آثار علامه مجلسی به زبان فارسی، بیش از ۵۰ جلد است و همان‌طور که شما اشاره کردید، من طی مقاله‌ای به بررسی و معرفی تعدادی از آن‌ها که قابل معرفی بود، پرداخته‌ام. آیا می‌توانیم، اصلاً حق داریم که بدون مراجعه به کتابی مانند «حق‌الیقین» که در چند جلد تألیف شده و در اثبات و حفا نیت عقاید شیعه است، به نقد علامه ورود کنیم؟ آیا حق داریم بدون مراجعه به آثار دیگر علامه، به قضاوت درباره شخصیت وی بپردازیم؟ آیا می‌توان مردمی را که به دنبال شناخت تاریخ ائمه شیعه (ع) هستند، از مطالعه کتاب «جلاء‌العیون» محروم کرد؟ آیا کسانی که به انتقادات غیر منصفانه و گاه، در کمال تأسف، اسائه ادب نسبت به علامه مجلسی رومی‌آوردند، از جایگاه بلند وی در ترجمه متون مذهبی آگاهند؟ چه کسی می‌تواند قصیده دعبل خزاعی را به شیوایی و روانی علامه مجلسی ترجمه کند؟ این تردید، خوشبختانه سال‌ها قبل در مجله آستان قدس و در ۲۰ صفحه، به صورت یک‌جا منتشر شد؛ ترجمه‌ای که نشان‌دهنده مهارت، سلیقه و هنرمندی علامه در گزینش واژگان معادل است. به عنوان نمونه، آن مرد بزرگ، احتمالاً برای نخستین بار، واژه عربی «سمراء» را به زیبایی، «گندمگون» ترجمه فرمود؛ حال آن‌که پیش از آن و حتی برخی افراد متأخر، این واژه را «سیه چرده» معنا کرده‌اند. نگاهی به آثار سترگ علامه مجلسی، مانند بحار الانوار و مرآة العقول نشان می‌دهد که زحمات علامه مجلسی و تلاش این بزرگمرد فراموش‌شدنی نیست. او اثری با نام «مشکاة الانوار» در فضایل و آداب قرآن دارد که واقعاً خواندنی و قابل استفاده است یا آثاری مانند «عین‌الحیات» و

مرحوم محمدتقی بهار، استاد ادب فارسی و شاعر نامور خراسانی در کتاب ارجمند «سبک‌شناسی»، به موضوع نگارش‌های علامه مجلسی به زبان فارسی اشاره کرده‌است. این خدمت بزرگ علامه بود که برای عامه مردم که از دانستن زبان عربی محروم هستند، معارف اسلامی و متون دینی و اعتقادی را به زبان فارسی و قابل فهم برای همه بنویسد و آن‌ها بتوانند افزون بر معارف دینی، روایت‌های مربوط به تاریخ اسلام را هم، از منبعی مطمئن و علمی دریافت کنند

«حیات‌القلوب» که هر کدام گنجینه‌ای از معارف شیعه محسوب می‌شود، بنا بر این، باید به دور از تعصب و بی‌انصافی، کارها و خدمات علامه مجلسی را دید.

برخی از منتقدان علامه مجلسی، خاورشناسانی مانند ادوارد براون هستند که متأسفانه دیدگاه آن‌ها بر گروهی از پژوهشگران ایرانی هم تأثیر گذاشته است.

امثال ادوارد براون مُعْرِض یا لُوثی ماسینیون را چه رسد که درباره علامه مجلسی سخن بگویند؟ چه کسی به آن‌ها این حق را داده است؟ من یک بار به نقد خبیثانه براون در همان مقاله‌ای که اشاره کردید، پاسخ دادم، منتها در این جاست که برخی چنان غر بزه شده‌اند که می‌پندارند سخن اینان، شسته و رفته و به دور از هر غرضی است؛ این اشتباه محض است. مأموریت این افراد در هم کوبیدن ستون‌های علمی شیعه بوده و اتکای صرف به آثار آن‌ها برای نقد، قطعاً مقرون به صواب نیست.

آگهی مناقصه ساخت و نصب اسکلت فلزی

شرکت تعاونی مسکن مرکز آموزش ۰۴ بیرجند در نظر دارد اجراء عملیات ساخت،حمل و نصب اسکلت بلوک‌های فاز چهارم پروژه مسکنونی شهید سپهبد صیاد شیرازی با زیربنای کل ۳۵۰۰۰ مترمربع و حجم تقریبی ۲۰۰۰۰ تن، را از طریق مناقصه به پیمانکار واجد شرایط و اگزار نماید.لذا متقاضیان محترم می توانند حداکثر تا تاریخ ۱۳۰۲/۰۶/۱۱ با مراجعه به نشانی:بیرجند،خیابان معلم،خیابان شهید خلیل طهماسبی،مجمع کوهسنگی ارتش،شرکت تعاونی مسکن مرکز آموزش ۰۴ بیرجند و یا بارارسال پیام به آدرس:مسئله مناقصه را در یافت نمایند. شماره ۹۱۵۱۶۰۰۲۷، اسناد مناقصه را دریافت نمایند.

هیات مدیره شرکت تعاونی مسکن ۰۴ بیرجند

آگهی فقدان سند مالکیت

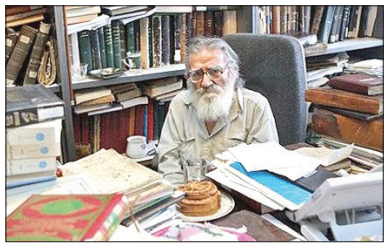
نظر به اینکه آقای حسن ابراهیم زاده فرزند علی اکبر به شماره ملی ۰۹۰۰۱۷۲۳۰۷، دارنده وکلت شماره ۱۴۰۸۴۳ مورخ ۱۳۸۷-۰۶۰۱ دفتر ۴۳ کلشمر و تفویض وکلت شماره ۱۵۵۴۳۱ مورخ ۱۴۰۱-۰۹-۲۷ دفتر ۴ کلشمر از طرف آقای رضا قاسمی به شماره به شناسنامه شماره ۱۰ و متولد ۱۳۵۵-۰۱-۰۱ و شماره ملی ۰۹۰۱۱۹۶۱۶ به استناد یک برگ استنباطیه کوهلی شده و تفاضلی کنبی شماره ۰۲۴۲۳۸ مورخ ۱۴۰۲-۰۵-۲۶، حبت دریافت اسناد مالکیت املنی نوبت اول به این اداره مراجعه و مدعی می‌باشد سند مالکیت نامی دو سیم مشاع را ببارده سیم دوشم یک و یک دواهمه دنگ مشاع از شش دنگ یک باب مغاره بدون پهای نم‌ن لصلان پلاک ۷۴۸۲ فرعی از ۱۶۵۲ فرعی از ۳۰۲۷ اصلی بخش یک حومه کاشمر به آدرس: کلشمر خیابان کمر بنیدین جاده مشهد روبروی پست برق به علت سهل انگاری کم شده است و برابر دفتر املاک کاشمر سند مالکیت دو سیم مشاع را ببارده سیم شش دنگ، پلاک فوق به شماره چاپی ۰۴۷۷۷۳ در دفتر ۱۴۲ صفحه ۳۷۸ و ثبت ۱۶۲۴۶ به نام آقای رضا قاسمی صادر و تسلیم گردیده و دفتر املاک پیش از این کتابتی ندارد. لذا به استناد قسمت پنج تبصره یک اصلاحیه ماده ۱۲۰ آیین نامه قانون ثبت املاک مذکور می‌گردد هر کس نسبت به ملک مورد آگهی معامله یا انجام داده یا مدعی وجود سند مالکیت نزد خود می‌باشد باید ظرف مهلت ۱۰ روز پس از انتشار آگهی به این اداره مراجعه و اعتراض خود را ضمن ارائه اصل سند مالکیت یا سند معتبره رسمی تسلیم نماید در غیر این صورت پس از انقضای مهلت مقرر عدم ارسال اعتراض سند مالکیت املنی طبق مقررات صادر و به متقاضی تحویل خواهد شد. م.الف.۴۳

احمد جهانگیر – رئیس اداره ثبت اسناد و املاک کاشمر

پیک اندیشه

یادمان استاد عبدالحسین حائری بر گزار می‌شود

مراسم بزرگداشت استاد عبدالحسین حائری در تالار شهید مدرس، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی بر گزار خواهد شد. به گزارش ایبنا، مراسم گرامی‌داشت هشتمین سالروز درگذشت استاد عبدالحسین حائری، کتاب شناس، نسخه‌شناس، فهرست‌نویس و رئیس اسبق کتابخانه مجلس، روز چهارشنبه، اول شهریور، با حضور جمعی از فرهیختگان، اندیشمندان و علاقه‌مندان به استاد، بر گزار می‌شود. در این مراسم، صاحب‌نظرانی همچون آیت‌ا... سیدمصطفی محقق داماد، آیت‌ا... سیدمحمود مرعشی نجفی، دکتر غلامعلی حداد عادل و استاد منوچهر صدوقی سها نیز، حضور خواهند داشت.

تغییر «روزوقف» از ۲۷ صفر به ۱۶ ربیع‌الاول

معاون فرهنگی و اجتماعی سازمان اوقاف و امور خیریه از تغییر نام گذاری روز وقف به ۱۶ ربیع الاول، به اساس مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی خبر داد و گفت: البته در تقویمی که در اختیار مردم است، ۲۷ صفر به عنوان روز وقف ثبت شده، اما در هفته‌ای که میلاد پیامبر (ص) در آن واقع است، مطابق مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی، برنامه هفته‌وقف را اجرا خواهیم کرد. به گزارش ایسنا، حجت‌الاسلام غلامرضا عادل، با اعلام این خبر افزود: با پیگیری‌های جدی که طی بیشتر از دو سال توسط سازمان اوقاف و امور خیریه انجام گرفت، ۱۶ ربیع‌الاول به جای ۲۷ صفر از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان روز وقف نام گذاری شد. وی اظهار کرد: طبیعتاً فلسفه نام‌گذاری روز‌ها در تقویم برای ارائه و انتقال پیام به جامعه است و زنده نگه داشتن یک جریان باعث ترویج و تبلیغ آن موضوع در جامعه و جریان سازی می‌شود. در این زمینه یکی از موضوعاتی که از گذشته وجود داشته و لازم است بنا بر اقتضات زمان و به صورت مستمر مورد توجه قرار گیرد و در آینده هم به آن نیاز داریم، بحث روز وقف است. حجت‌الاسلام عادل بیان کرد: از آن‌جا که اولین واقف در اسلام، شخص مکرم رسول اکرم (ص) بودند، قبلاً ۲۷ صفر، هم‌زمان با شب رحلت آن‌حضرت به عنوان روز وقف در تقویم نام‌گذاری شده بود و همواره در مجموعه سازمان اوقاف و امور خیریه در این هفته، برنامه‌های مختلفی برای ترویج فرهنگ وقف و تجلیل از واقفین و خیرین بر گزار می‌شد. اما تغییراتی را در دوده‌ه اخیر، در تقویم این ایام داشتیم که باعث شده بود مقداری کار برگزاری این هفته برای سازمان سخت‌شود و دلیل تغییر روز نیز، همین بود.

کتاب «الهی‌نامه» به چاپ پنجاه و دوم سید

کتاب «الهی‌نامه» آیت ا... حسن زاده آملی به چاپ پنجاه و دوم رسید. به گزارش مهر، کتاب «الهی‌نامه علامه حسن زاده آملی» در ۶۰ صفحه به همت مؤسسه بوستان کتاب برای پنجاه و دومین بار به چاپ رسیده‌است. علامه حسن زاده آملی در این اثر – که یادآور سخنان خواجه عبد... انصاری است – از لطیف‌ترین احساس‌های خویش – و به تعبیری تجربه‌های درونی – در قالب الفاظی متین، استوار، نغز و جاندار، سخن می‌گوید و خوانندگان را به دنیای پاک عارفانه و سیر و سلوک خالصانه خویش می‌برد و جرعه‌های زلال معنویت را به کاششان می‌چشاند. الهی‌نامه مشتمل بر ۵۸۱ فر از است که هر فراز با کلمه «الهی» آغاز می‌شود.

مسجد جمکران؛ میزبان اجلاسیه مساجد جهان اسلام

مسجد، برنامه بزرگی در مسجد جمکران تدارک دیده شده که یکی از آن برنامه‌ها، اجلاسیه مساجد جهان اسلام است. این اجلاسیه با حضور ائمه جماعت و کارگزاران مساجد سراسر دنیا برگزار می‌شود و هدف از برگزاری آن، شناسایی مساجد شاخص و ایجاد اخوت ایمانی بین کارگزاران مساجد است.

رئیس ستاد کانون‌های فرهنگی هنری مساجد گفت: همزمان با روز جهانی مسجد، اجلاسیه مساجد جهان اسلام با حضور ائمه جماعات مساجد داخلی و خارجی در مسجد مقدس جمکران برگزار می‌شود. به گزارش مهر، حجت‌الاسلام خدامداده افزود: برای روز جهانی

آگهی قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی

نظر به دستور مواد ۱ و ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۰۹/۲۰ و برابر رای شماره ۱۰۱۵۲-۳۰۶۰۰۸۰۱۰۵۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۲۱ هیأت تعیین تکلیف موضوع ماده یک قانون مذکور مستقر در واحد ثبتی طرحه شاندیز تصرفات مالکانه و بلامعارض متقاضی آقای غلامحیدر محبتی به شناسنامه شماره ۷۲۶ کدملی ۰۹۴۷۷۰۶۳۸ صادره مشید فرزند رضا مورد تقاضا و انتقال از محل مالکیت مالکیت مشاعی متقاضی وتصرفات متقاضی نسبت به مالکیت شش‌دانگ یکباب منزل به مساحت ۱۷۳،۴۲ مترمربع قسمتی از پلاک شماره ۱۲ فرعی از ۹۰- اصلی واقع در خراسان رضوی بخش ۱۱ حوزه ثبت ملک طرحه شاندیز محرز گردیده است. لذا به موجب ماده ۴ قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی و ماده ۱۳ آیین نامه مربوطه این آگهی در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز از طریق این روزنامه محلی و کثیرالانتشار در شهرها منتشر و در روستاها رای هیئت الصاق نا در صورتیکه اشخاص ذینفع به آرای اعلام شده اعتراض داشته باشند باید از تاریخ انتشار اولین آگهی و در روستاها از تاریخ الصاق در محل نا دو ماه اعتراض خود را به اداره ثبت محل وقوع ملک تسلیم و رسید اخذ نمایند. معترض باید ظرف یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض مبادرت به تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل نماید و کوهلی تقدیم دادخواست را به اداره ثبت محل تحویل دهد که دراین صورت اقدامات ثبت موکول به ارائه حکم قطعی دادگاه است و در صورتی که اعتراض در مهلت قانونی واصل نگردد یا معترض کوهلی تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل را ارائه نکند اداره ثبت مبادرت به صدور سند مالکیت می نماید و صدور سند مالکیت مگرد به دادگاه نیست.

م الف ۲۴۰- تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۲/۰۵/۱۵ و تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۲/۰۵/۳۰

حسن ابوترابی – مدیر واحد ثبتی حوزه ثبت ملک طرحه

۲۹۵۶۹